



**Nasjonalparkstyret
for Fulufjellet**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Storvegen 5
2420 Trysil

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61266062
sfinpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/fulufjellet>

STIBYGGJAREN AS
Mørkridsvegen 421
6876 SKJOLDEN

Saksbehandler Linnea Karoline Vereide

Vår ref. 2019/12517 432.3

Deres ref.

Dato 16.09.2021

Delegert sak - Fulufjellet NP - Dispensasjon - Motorferdsel - 2021 - lavtflyging med helikopter for frakt av steinhelle og stein

Vedtak

Stibbyggjaren AS v/ Tore Opdal får dispensasjon for lavtflyging under 300 meter med helikopter – for innflygning av en stor steinhelle og stein som skal benyttes i stiforsterkingsprosjekt i Fulufjellet nasjonalpark, med hjemmel i § 48 i naturmangfoldloven. Dispensasjonen gis med følgende vilkår:

1. Tillatelsen gjelder for en halv dag i perioden 15. september – 15. oktober 2021.
2. Flygningen skal begrenses til det som er helt nødvendig for å gjennomføre tiltaket.
3. Flygningen skal ikke forekomme lørdager, søndager, helligdager eller på andre offentlige fridager med hensyn til friluftslivet.
4. All ferdsel skal foregå hensynsfullt for alt dyr- og fugleliv.
5. Statens naturoppsyn (SNO) v/Runa Skyrud (tlf.: 950 77 606) eller nasjonalparkforvalter Linnea Karoline Vereide (tlf.: 612 66 062) skal varsles senest dagen før flygningen skal gjennomføres.
6. Valg av riggplass for helikopteret skal bestemmes i samråd med nasjonalparkforvalter Sindre Kolstad Valan.
7. Det skal føres kjørebok som viser når og hvor en flyr. Denne skal leveres så snart tiltaket er gjennomført, og senest innen 1. desember 2021.
8. Tillatelsen skal medbringes i felt.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Fulufjellet nasjonalparkstyre.

Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Fulufjellet nasjonalpark, og ikke i forhold til motorferdselloven med tilhørende forskrifter. Kommunen har ansvar for behandling etter motorferdselloven. Tiltakshaver har selv ansvar for innhenting av samtykke fra berørte grunneiere.

Dokumenter

- **Søknaden fra Stibbyggjaren AS, datert 13.09.2021.**



Saksopplysninger

Stibyggjaren AS v/Geirr Vetti har inngått en kontrakt med Nasjonalparkstyret for Fulufjellet v/Statsforvalteren i Innlandet (07.07.2021) for å å forsterke og restaurere stien fra hovedinnfallsporten til nasjonalparken ved Storbekkåsen og opp til riksgrensa på Brynflået – en sti på til sammen ca. 1,5 km. Stistrekningen er i dag stedvis sårbar og sterkt preget av slitasje og det må derfor gjennomføres tiltak for å hindre økende slitasje, erosjon og utvasking - med unntak av en strekning på ca. 250 meter med nyetablert steintrapp.

Tiltaket skulle i utgangspunktet være utført i perioden 14. juni – 17. september 2021, men pga. koronapandemien har det ikke vært mulig å starte opp prosjektet før i midten av september. I forbindelse med dette tiltaket skal det frakten inn en steinhelle som skal benyttes som bru over en av elvene langs stien. Denne er for tung til å flyttes uten bruk av helikopter. Det er også ønskelig å frakte inn noe stein til lengere opp i stien ved bruk av helikopter.

Stibyggjaren AS v/ Tore Opdal søker den 13. september 2021 om tillatelse til bruk av helikopter til flytting/transport av stein til stiforsterkingsprosjekt i Fulufjellet nasjonalpark, lokalisert i Ljørdalen.

Det er Helitrans AS som skal gjennomføre flygningen - med «vanlig» arbeidshelikopter som opererer med last på 800 - 1000 tonn. Landing for å gjøre klart lastekrok, hvilepauser samt påfyll av fuel vil skje på egent riggplassen som vi finner i samråd med Sindre Kolstad Valan, kontaktperson fra Statsforvalteren.

Omfang av flygningen blir trolig ikke mer enn en halv dags flyging der det er lokal stein som skal flyttes i tyngde og distanse og mengde som ligger utenfor manuell metode.

Det søkes om en tillatelse fra og med denne uken og to uker framover.

I forhold til hensyn til natur, vilt og annet, vil flygningen skje i samråd med Sindre Kolstad Valan.

Søknaden er vurdert i samsvar med:

- Forskrift om vern av Fulufjellet nasjonalpark, 27.04.2012.
- Naturmangfoldloven, 19.06.2009.
- Forvaltningsplan for Fulufjellet nasjonalpark.

Lovgrunnlag

Myndighet

Søknaden blir behandlet administrativt i tråd med Vedtekter for nasjonalparkstyret for Fulufjellet gjeldende fra 18. august 2015, samt etter dialog og i enighet med styreleder. Saken refereres til nasjonalparkstyret.

Fulufjellet Nasjonalpark

§ 1. Formål



Formålet med Fulufjellet nasjonalpark er å bevare et stort naturområde som inneholder særegne, representative økosystem som er uten tyngre naturinngrep, herunder artsfattig fjellvegetasjon og artsrik barskog.

Videre er formålet med nasjonalparken å ta vare på:

- et inngrepsfritt skog- og fjellområde som en del av et stort, helhetlig og særpreget økosystem i grensetraktene*
- storslåtte landskapsformer bl.a. med særpregede og blokkrike juv*
- naturmangfoldet med et egenartet plante-, sopp- og dyreliv, herunder innslag av høyereliggende barskog med naturpreg, og med arter som; sjokoladekjuke og sibirkjuke*
- kulturminner.*

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3. Vernebestemmelser

I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorisert ferdseil til lands og til vanns, herunder bruk av luftfartøy lavere enn 300 meter over bakken, er forbudt.

7. Forurensning

7.2 Støy

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly o.l. er forbudt.

§ 4. Generelle unntaksbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Forvaltningsplan for Fulufjellet nasjonalpark

Forvaltningsplanen gir føringer for hvordan verneforskriften skal tolkes og praktiseres. I forvaltningsplanen gis det blant annet en oversikt over dyrelivet som er registrert innenfor nasjonalparkens grenser. Her fremgår det også at noen av dyreartene som er påvist her enten er regelmessig eller sporadisk oppført på Norsk rødliste for arter. Det er påvist forholdsvis få rødlistearter blant fuglene, men hønsehauk finnes på lista sammen med alle de fire store rovdyrartene brunbjørn, jerv, ulv og gaupe.

I forvaltningsplanen synliggjøres også ulike brukerinteresser i området, og i denne sammenheng kan særlig nevnes jakt og fiske, ferdseil og friluftsliv, og motorferdsel. Det er en generell dyrelivsfredning i nasjonalparken. Fredningen omfatter også unødige forstyrrelser og skade eller ødeleggelse av hi-, hekke-, yngle- og gyteplasser. Når det kommer til prinsipper/målsettinger knyttet til ferdseil og friluftsliv, så er dette basert på kunne tilby «opplevelser som forutsetter



urørt eller lite påvirket natur («villmarksopplevelser»), stillhet og ro, muligheter for ensomhet, kunne klare seg selv og ta seg fram selv, frihet fra urbant preg osv.». Om motorferdsel står det følgende i forvaltningsplanen (s. 32):

«Stillhet og fravær av motordur og motoriserte kjøretøyer og luftfartøyer er et av karaktertrekkene ved urørt natur. Motorisert ferdsel utgjør et støyforurensningsproblem og står i motsetning til opplevelsen av naturens egne lyder. Det er derfor et overordnet mål å holde omfanget av motorisert ferdsel i nasjonalparker på et minimum, og begrense denne til det strengt nødvendige. Utgangspunktet er derfor at all motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt i Fulufjellet nasjonalpark. Denne hovedbestemmelsen, unntaksbestemmelsene som er nedfelt i verneforskriftens § 3 punktene 6.2 og 6.3 og praktiseringen av disse må sees i lys av denne overordnede retningslinjen».

Besøksstrategi for Fulufjellets nasjonalparker

Formålet med besøksstrategien for Fulufjellets nasjonalparker er å ha en plan for hvordan nasjonalparkforvaltningen i det helhetlige Fulufjellet sammen skal møte de besøkende, slik at opplevelsen for disse i et grenseoverskridende svensk-norsk nasjonalparkområde blir størst mulig. Videre er målet å øke den lokale verdiskapingen på begge sider av grensen, samtidig som forståelse for vernet økes og verneverdiene ivaretas. Besøksstrategien bygger på de respektive nasjonalparkenes forvaltningsplaner, og er samtidig et likestilt tillegg til disse.

I besøksstrategien er det blant annet vist til at «det viktigste motivet for å besøke områdene er å få oppleve natur og villmark, samt å føle frihet, fred og ro. Det vil derfor være viktig å bevare det urørte og lite menneskepåvirkede preget i Fulufjellet, samtidig som at det vil være naturlig å opprettholde dagens verneverdier som viktig hekke-, yngle- og leveområder for sårbare og sjeldne arter som er avhengig av store og inngrepsfrie områder. Dette vil bidra til å styrke verneformålet for nasjonalparkene».

Naturmangfoldloven (nml)

Den enkelte verneforskrift regulerer adgangen til å gi dispensasjon fra de ulike restriksjonene som er fastsatt i verneområdene. Tiltak som ikke er regulert i forskriftens spesifikke dispensasjonsbestemmelser må vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften/etter naturmangfoldloven § 48.

Naturmangfoldloven § 48 første ledd fastsetter at det kan gis dispensasjon for tiltak som enten:

- Ikke strider mot verneformålet og som ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller
- Er nødvendig av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser eller
- Er nødvendig av hensyn til sikkerhet.

Det er imidlertid viktig å påpeke at dispensasjon ikke må gis, selv om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Dispensasjonssaken må i tillegg vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jf. § 7.



Vurdering

Stibbyggjaren AS v/Tore Opdal søker om tillatelse til å bruke helikopter for innfrakt av steinhelle og stein i forbindelse med stiforsterkingsprosjekt i Fulufjellet. Dette er et tiltak som innebærer lavtflyging under 300 meter, som er i strid med vernebestemmelsen i forskriften til Fulufjellet nasjonalpark. Tiltaket er heller ikke hjemlet i verneforskriften på annen måte.

Naturmangfoldloven har en generell dispensasjonsbestemmelse i § 48, som åpner for at det kan gis dispensasjon fra verneforskrifter for naturvernområder dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensyn til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Verneforskriften for Fulufjellet § 4 er likelydende med den generelle dispensasjonsbestemmelsen § 48 i nml.

Det er en generell målsetning å begrense den motoriserte ferdselen i nasjonalparker, landskapsvernområder og naturreservater. Restriksjonene på lavtflyging er bl.a. satt av hensyn til at allmennheten skal ha adgang til naturopplevelser og friluftsliv uten forstyrrelser, og av hensyn til dyre- og fugleliv. Når det gjelder lavtflygingsproblematikk og forhold til sårbart dyreliv er kunnskapsgrunnlaget begrenset. Noe er imidlertid kjent og fremgår av vurderingen av kunnskapsgrunnlaget i delkapittelet under, jf. nml. § 8.

I henhold til nml. § 8 skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Med bakgrunn i forvaltningsplanens retningslinjer, naturfaglige sammenstillings- og registreringsmateriale som ble utarbeidet i forbindelse med verneplanprosessen for Fulufjellet, vurderes kunnskapen om dette området og konsekvensene av de omsøkte tiltakene til å være tilstrekkelig slik at det ikke er nødvendig å innhente ny kunnskap om dette. Det omsøkte tiltaket medfører at det vil være støy i området maksimalt en halv dag. En kan derfor si at forstyrrelsen vil kunne betegnes som begrenset/forbigående. Lavtflyging vil imidlertid uansett kunne påvirke dyrelivet i form av stressrespons, som medfører mindre tid til beite, hvile og økt energibehov som følge av flukt. Slike ulemper vil variere fra art til art. Ettersom forstyrrelsen er begrenset, vil kronisk stress for sårbare arter ikke være en aktuell problemstilling. Det anses med bakgrunn i det ovenstående at vi har tilstrekkelig kunnskap om dyrenes respons på kortvarig lavtflyging, slik at «føre-var-prinsippet» nml. § 9 vektlegges her i liten grad.

Fulufjellet nasjonalpark er et velegnet og mye brukt leveområde for brunbjørn, og er trolig et av de viktigste områdene for brunbjørn i Norge. Rundt midten av oktober begynner brunbjørnen å lete etter hi for å gå i vinterdvale. Bruk av helikopter i denne perioden kan derfor være svært forstyrrende for brunbjørnen, og medføre at den potensielt velger bort hi-muligheter. Helikopterflygingen bør derfor skje så tidlig som mulig i perioden 15. september – 15. oktober, med 15. oktober som aller siste dag for flygning i Fulufjellet. Med tanke på at snøen kommer tidlig i nasjonalparken, er det også gunstig å bli ferdig med arbeidet så fort som mulig.

Når det kommer til friluftsjansene og at «Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv», jf. § 1 i verneforskrift for Fulufjellet nasjonalpark, kan det tenkes at enkelte vil føle at omfattende bruk av luftfarkoster



medfører ødeleggelse av følelsen av å være i urørte områder. Fulufjellet er en nasjonalpark med liten ferdsel, så forventningene om å være alene i urørt natur er nok stor. Det er derfor viktig å vise respekt for de som ferdes i fjellet. Det blir i den forbindelse satt vilkår om at en i den grad det er mulig skal unngå flygning i helger og fellesferien. Snøen faller relativt tidlig i Fulufjellet, og det er nødvednig å få gjennomført tiltaket før snøen kommer, altså på tidlig høst. Dette er et tiltak som vil vare maksimalt en halv dag, så forstyrrelse og støy for turgåere i området vil derfor være begrenset. Det er tidligere gitt dispensasjoner som omfatter ulike inngrep i nasjonalparken. Likevel vurderes det her at den samlede belastningen av de ulike tiltakene, inkludert dette tiltaket, ikke vil overstige bæreevnen til området, jf. nml. § 10.

Statsforvalteren anser bruken av helikopter i dette tilfellet som helt nødvendig for kunne ferdigstille stiforsterkingsprosjekt, som er en del av tilretteleggingen for friluftsliv i området. Prosjektet ble påbegynt i 2019, men ikke fullført. Stien skulle egentlig fullføres i 2020, men pga. korona-pandemien, var dette ikke mulig. For å få ferdigstilt prosjektet har en tidlig i prosessen sett at den beste og mest rasjonelle måten å frakte inn tungt materiale er ved helikopter, selv om det vil medføre en del støy den dagen tiltaket foregår.

Det ferdige tiltaket vil være et verdifullt element for friluftslivet i Fulufjellet, da trappen vil bidra til å kanalisere ferdsel i området, redusere faren for erosjon og slitasje på stiene og kan også gjøre det mer attraktivt/enkelere for folk å komme seg ut i naturen. Ferdsel i naturen er også vist å ha en positiv påvirkning på folkehelsen. Stiforsterkingsprosjektet er et bestilt forvaltningstiltak for å bedre stisituasjonen i nasjonalparken og samtidig gi friluftslivet et løft. Tiltaket blir ikke vurdert til å kunne gi negative konsekvenser for naturmangfoldet når tidsrom for innflygningen blir lagt utenom særlig sårbare periode for fugl- og dyrelivet, og foregår i en begrenset periode på en halv dag. Konfliktnivået med dyre- og fuglelivet er gjennomgående lavere på høsten enn på vår og forsommer. Konfliktnivået med friluftslivsinteressene er tilsvarende også lavere utover høsten.

Det er ikke valgt å kommentere valgt driftsmetode og lokalisering, ettersom dette er forhold som ikke er aktuelle å endre på dersom tiltaket skal kunne gjennomføres. Det anses derfor at det ikke er nødvendig med avbøtende tiltak eller kostnadskrevende tiltak for å unngå miljøskade, jf. nml. §§ 11 og 12.

Presedensvirkning

Når det gjelder vurdering av presedensvirkning for vedtak om dispensasjon, legges det her vekt på at tillatelsen gis som et engangstilfelle for å kunne fullføre stiforsterkingsprosjekt i Fulufjellet nasjonalpark. Etter at arbeidet er utført, vil det ikke være nødvendig med noe lignende på et senere tidspunkt, og selve tiltaket er å anse som helt spesielt og særegent med et forvaltningsformål som det ikke er sannsynlig at mange andre vil søke om dispensasjon for å utføre. Tiltaket vil også være positivt for bruken av området til friluftsliv.

Med bakgrunn i det ovenstående anses presedensvirkningen for å innvilge denne dispensasjonen som liten og er dermed ikke til hinder for å kunne gi tillatelse til dette tiltaket.

Konklusjon

Vilkårene for å kunne gi en dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 er oppfylt. Sett opp mot teamet dyreliv anses ikke tiltaket å stride mot vernebestemmelsenes formål eller at det påvirker



verneverdiene nevneverdig. I denne vurderingen er det lagt stor vekt på at den samlede støypåvirkningen for dyr som oppholder seg i området vil være maks en halv dag for innflyging av stein og steinhelle. Det er også lagt vekt på at dette er et tiltak som kun vil skje én gang, og deretter vil det ikke være behov for lignende tiltak i nasjonalparken, og at tiltake ikke kan gjennomføres uten bruk av helikopter. Tiltaket er også begrenset i forhold til hvor lang tid og hvor flygningen vil bli utført, som gjør at fortyrrele på friluftsjnteresser er å anses som begrenset/forbigående. På bakgrunn av dette vurderes det at tiltaket kan tillates med hjemmel i § 48 i nml.

Stibyggjaren AS v/ Tore Opdal får dispensasjon for lavtflyging under 300 meter med helikopter – for innflygning av en stor steinhelle og stein som skal benyttes i stiforsterkingsprosjekt i Fulufjellet nasjonalpark, med hjemmel i § 48 i naturmangfoldloven. Dispensasjonen gis med følgende vilkår:

1. Tillatelsen gjelder for en halv dag i perioden 15. september – 15. oktober 2021.
2. Flygningen skal begrenses til det som er helt nødvendig for å gjennomføre tiltaket.
3. Flygningen skal ikke forekomme lørdager, søndager, helligdager eller på andre offentlige fridager med hensyn til friluftslivet.
4. All ferdsel skal foregå hensynsfullt for alt dyr- og fugleliv.
5. Statens naturoppsyn (SNO) v/Runa Skyrud (tlf.: 950 77 606) eller nasjonalparkforvalter Linnea Karoline Vereide (tlf.: 612 66 062) skal varsles senest dagen før flygningen skal gjennomføres.
6. Valg av riggplass for helikopteret skal bestemmes i samråd med nasjonalparkforvalter Sindre Kolstad Valan.
7. Det skal føres kjørebok som viser når og hvor en flyr. Denne skal leveres så snart tiltaket er gjennomført, og senest innen 1. desember 2021.
8. Tillatelsen skal medbringes i felt.

Med hilsen

Linnea Karoline Vereide
nasjonalparkforvalter

Godkjent elektronisk uten underskrift.

Vedlegg:

- 1 Søknaa om landingstillatelse - bruk av helikopter i Fulufjellet

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I INNLANDET	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
STATSKOG SF	Postboks 63	7801	NAMSOS
	Sentrum		
TRYSIL KOMMUNE	Postboks 200	2421	TRYSIL